

CONCEPT ACCOUNTANTSVERSLAG 2024

Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing

10 juli 2025

Per saldo persoanliker

Independent Member of
PrimeGlobal

- Inhoudsopgave
- Hoofdlijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvermogen
- Controlebevindingen
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Automatiseringsomgeving
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting
- Bijlage SISA

Aan het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling
Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing
T.a.v. mevrouw I. Groeneveld, voorzitter
Postbus 3347
8901 DH LEEUWARDEN

Behandeld door: Erik Vriesen
Ons kenmerk: 2025.
Datum: 10 juli 2025

Geacht bestuur,

In opdracht van het algemeen bestuur van de Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (hierna: FUMO) hebben wij de jaarrekening 2024 gecontroleerd. U heeft onze opdracht bevestigd door middel van ondertekening van een (jaarlijks terugkerende) opdrachtbevestiging met daarin een aantal formele aspecten in relatie tot onze opdracht en de communicatie daarover. Hierbij ontvangt u het accountantsverslag naar aanleiding van onze controlewerkzaamheden. Naast dit verslag ontvangt u van ons de controleverklaring alsmede een exemplaar van de gewaarmerkte jaarstukken. Onze controleverklaring dateren wij op 10 juli 2025, de datum van de vergadering van het waarin de jaarrekening wordt goedgekeurd.

In deze brief gaan wij in op de strekking van onze controleverklaring, mogelijke geconstateerde afwijkingen, de bestuurlijke afhandeling van de jaarstukken en rapporteren wij, voor zover dit noodzakelijk of vereist is, over onze bevindingen en adviezen.

Onze bevindingen en opmerkingen daarbij zijn bedoeld om het algemeen bestuur te ondersteunen bij de bestuurlijke afhandeling van de jaarstukken.

Wij benadrukken dat verspreiding van de controleverklaring met handtekening en de gewaarmerkte jaarrekening niet is toegestaan. In hoofdstuk 2 leggen wij uit waarom dat belangrijk is en hoe u aan de publicatieverplichtingen kunt voldoen.

Met vriendelijke groet,

Eshuis Registeraccountants B.V.

→ Inhoudsopgave

→ Hoofdpijnen van onze controle

→ Bestuurlijke afhandeling en publicatie

→ Resultaat en weerstandsvormogen

→ Controlebevindingen

→ Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen

→ Automatiseringsomgeving

→ Onafhankelijkheid gewaarborgd

→ Afsluiting

→ Bijlage SISA

Inhoudsopgave

1. De hoofdpijnen van onze controle	4
2. Bestuurlijke afhandeling en publicatie	6
3. Resultaat en weerstandsvormogen	7
4. Controlebevindingen	9
5. Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen	14
6. Automatiseringsomgeving	15
7. Onafhankelijkheid geborgd	16
8. Afsluiting	17

1. De hoofdlijnen van onze controle

- Inhoudsopgave
- **Hoofdlijnen van onze controle**
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandvermogen
- Controlebevindingen
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Automatiseringsomgeving
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting
- Bijlage SISA

Onderwerp	Bevindingen
Strekking van de controleverklaring	Wij verstrekken een goedkeurende controleverklaring over de getrouwheid van de jaarrekening. Onderdeel hiervan is ook de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording. In paragraaf 7.7 van de jaarstukken treft u de rechtmatigheidsverantwoording aan. Onderdeel van onze controle blijft de getrouwheid en de rechtmatige besteding van de specifieke uitkeringen.
Resultaat 2024 en vermogenspositie	Uw resultaat over 2024 bedraagt afgerond € 440.000 negatief. Het algemeen bestuur besluit over het in de jaarrekening opgenomen resultaatbestemmingsvoorstel. Uw solvabiliteit bedraagt eind 2024 15%. Een bedrag van afgerond € 770.000 is beschikbaar als algemene reserve na resultaatbestemming.
Verslaggeving en WNT	Uit onze controle blijkt dat de jaarrekening 2024 overeenkomstig de verslaggevingsvoorschriften is opgesteld. Wij hebben verder geconcludeerd dat de overige informatie die in de jaarverslaggeving is opgenomen niet inconsistent is met de informatie in de jaarrekening en de door ons verkregen controle informatie. Tevens hebben wij vastgesteld dat is voldaan aan de WNT.
Controleverschillen	In hoofdstuk 5 vindt u een overzicht van de niet gecorrigeerde controleverschillen. Deze controleverschillen hebben voornamelijk betrekking op afgrenzing van de kosten die toebehoren aan boekjaar 2024, maar niet zijn verwerkt in de jaarrekening van 2024. In paragraaf 4.4 van dit accountantsverslag zijn deze bevindingen nader toegelicht.
Rechtmatigheidsverantwoording	Het boekjaar 2024 is het tweede jaar dat het dagelijks bestuur zelf verantwoording aflegt over het rechtmatig handelen binnen FUMO. Dit jaar concludeert het dagelijks bestuur dat niet rechtmatig is gehandeld waarbij de overschrijding van de begrote lasten van ruim € 1.200.000 de belangrijkste bevinding is. In het nieuwe stelsel is iedere overschrijding van de lasten in de begroting na wijziging per definitie onrechtmatig. Het dagelijks bestuur heeft hierover zelf gerapporteerd in de paragraaf rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening 2024.
Kwaliteit van de interne beheersing	De adviezen en bevindingen over de inrichting en kwaliteit van de interne beheersing in 2024 zijn opgenomen in de managementletter van 19 december 2024. Tijdens onze controles zijn er geen significante gebreken in de administratieve organisatie of interne beheersing aangetroffen die van invloed zijn op ons oordeel. Ons beeld van uw organisatie is dat u de interne beheersing op orde heeft en dat u graag, zowel bedrijfseconomisch als organisatorisch, het juiste wil doen.

- Inhoudsopgave
- **Hoofdpijnen van onze controle**
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvormen
- Controlebevindingen
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Automatiseringsomgeving
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting
- Bijlage SISA

Misbruik en oneigenlijk gebruik	Tijdens de controle hebben wij met u gesproken over frauderisico's, fraudesignalen en uw interne beheersing. U heeft ons onder meer bevestigd dat er in de organisatie geen gevallen zijn gemeld van fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik. Wij hebben tijdens de controle geen aanwijzingen verkregen dat bij u sprake is van fraude, misbruik of oneigenlijk gebruik. De rechtmatigheidsverantwoording leidt tot meer focus op misbruik en oneigenlijk gebruik in overheidsorganisaties.
Belangrijke schattingen in de jaarrekening	Bij het opmaken van een jaarrekening is het noodzakelijk dat u schattingen en oordelen toepast om te komen tot betrouwbare cijfers. Niet zelden worden schattingen niet als zodanig onderkend, omdat ze een vast onderdeel van uw administratieve proces zijn. Tijdens onze controle besteden wij nadrukkelijk aandacht aan de belangrijke schattingen omdat deze, bedoeld of onbedoeld, het resultaat kunnen beïnvloeden. Bij het bepalen van de hoogte van de voorziening verlofsparen heeft u rekening gehouden met een opslag van sociale lasten van 40%. Wij hebben deze keuze met het management besproken en geconcludeerd dat dit te hoog is. In paragraaf 4.2 is een nadere toelichting gegeven hierover.
Dataveiligheid en IT	De aandacht voor uw IT-omgeving neemt toe en dit is noodzakelijk gezien de steeds hogere eisen op het gebied van IT en dataveiligheid, inclusief de nieuwe eisen op grond van de cyberbeveiligingswet die later dit jaar van kracht wordt. Voor 2024 maakt FUMO gebruik van de IT-dienstverlening van de provincie Fryslân. Per 1 januari 2025 is dit contract verlopen en ten tijde van de jaarrekeningcontrole moet de nieuwe dienstverleningsovereenkomst met de provincie Fryslân nog worden ondertekend. In paragraaf 4.8 is een nadere toelichting gegeven over dit onderwerp.

- Inhoudsopgave
- Hoofdpijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvormen
- Controlebevindingen
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Automatiseringsomgeving
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting
- Bijlage SISA

2. Bestuurlijke afhandeling en publicatie

De bestuurlijke afhandeling van de jaarstukken bestaat uit een aantal stappen. Het dagelijks bestuur behandelt in de vergadering de jaarstukken, met inbegrip van de jaarrekening en stelt deze vervolgens voorlopig vast. Ter afronding ondertekenen alle leden van het dagelijks bestuur de jaarrekening. De definitieve vaststelling volgt later dit jaar in het algemeen bestuur nadat de jaarrekening door de deelnemende overheden is beoordeeld. Formeel hebben zij echter niet de mogelijkheid om wijzigingen voor te stellen of aan te brengen.

Er zit enige tijd tussen de verzending van de conceptstukken aan het bestuur en de vergadering waarin de vaststelling in eerste aanleg plaatsvindt. Mochten in die periode omstandigheden blijken die aanpassing van de jaarrekening noodzakelijk maken, dan moet een dergelijke aanpassing nog worden gemaakt. Dat kan ook een gebeurtenis zijn, die effect heeft op uw inschattingen met betrekking tot de continuïteit van de organisatie. In die situatie vervalt onze toestemming tot openbaarmaking. Dat geldt ook in geval de jaarrekening om andere redenen gewijzigd wordt alvorens tot vaststelling wordt overgegaan. Wij verzoeken u in deze gevallen met ons in contact te treden om gezamenlijk de noodzakelijke vervolgstappen te bespreken.

Wij hebben één exemplaar van de controleverklaring voorzien van een originele handtekening. Dit exemplaar is uitsluitend bedoeld om in uw eigen archief opgenomen te worden. Dit exemplaar mag op geen enkele wijze worden verspreid. Publicatie van deze verklaring op de website is niet toegestaan. Deze werkwijze is van belang om misbruik van onze handtekening te voorkomen. Indien wij constateren dat toch gebruik gemaakt is van een controleverklaring met onze handtekening zullen wij u verzoeken deze van de website te verwijderen of uw indiening bij stakeholders ongedaan te maken. Vanzelfsprekend treden wij in die situaties met u in overleg over de manier waarop dit moet plaatsvinden.

Het andere exemplaar van de controleverklaring is voorzien van de naam van onze accountantspraktijk en de naam van de accountant, echter zonder persoonlijke handtekening. Bij openbaarmaking van de controleverklaring dient u gebruik te maken van het exemplaar van de controleverklaring dat niet is voorzien van een persoonlijke handtekening.

Wij bevestigen u ermee akkoord te gaan dat het afschrift van onze controleverklaring zonder persoonlijke handtekening, wordt openbaar gemaakt, mits de opgemaakte jaarrekening tijdens de bestuurlijke afhandeling ongewijzigd blijft en wordt vastgesteld.

Openbaarmaking van de controleverklaring is slechts toegestaan tezamen met de jaarstukken. Hiervoor gebruikt u een exemplaar zonder ons waarmerk. De gewaarmerkte versie van de jaarrekening is uitsluitend voor uw eigen archief. Indien u de jaarstukken en de controleverklaring opneemt op internet, dient u te waarborgen dat de jaarstukken goed zijn afgescheiden van andere informatie op de internetsite. Afscheiding kan bijvoorbeeld plaatsvinden door de jaarstukken in niet-bewerkbare vorm als een afzonderlijk bestand op te nemen of door een waarschuwing op te nemen indien de lezer de jaarstukken verlaat ('u verlaat de beveiligde, door de accountant gecontroleerde jaarrekening'). Wij herhalen dat publicatie van de door ons gewaarmerkte jaarrekening en de controleverklaring met originele handtekening op welke wijze dan ook niet is toegestaan.

- Inhoudsopgave
- Hoofdpijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvermogen
- Controlebevindingen
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Automatiseringsomgeving
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting
- Bijlage SISA

3. Resultaat en weerstandsvermogen

Het boekjaar 2024 is afgesloten met een negatief bedrijfsresultaat van afgerond € 440.000, begroot was een bedrijfsresultaat van € 0. Het jaarresultaat is in afwachting van besluitvorming in het algemeen bestuur afzonderlijk in de balans opgenomen. De algemene reserve heeft ultimo 2024 een omvang van afgerond € 1.129.000 voor resultaat bestemming. Dit betekent dat de omvang van het weerstandsvermogen eind 2024 5% van de totale lasten bedraagt.

De opbouw van het resultaat over de afgelopen jaren kan als volgt worden weergegeven:

Opbouw resultaat	Realisatie 2024	Begroting 2024	Realisatie 2023
Deelnemersbijdragen (nacalculatie)	20.126	20.806	16.814
Bijdrage implementatie omgevingswet	75	75	1.666
Overige opbrengsten	882	555	1.051
Opbrengsten projecten	1.055	682	1.138
Personeelslasten	-/- 19.704	-/- 19.905	-/- 16.444
Bedrijfsvoeringslasten	-/- 1.787	-/- 1.446	-/- 1.675
Overige lasten	-/- 1.031	-/- 692	-/- 757
Kosten implementatie omgevingswet	-/- 55	-/- 75	-/- 1.220
Bedrijfsresultaat	-439	0	72

Op basis van bovenstaande cijfers blijkt dat u het afgelopen jaar niet voldoende baten heeft om de lasten te dekken, doordat u uw productiviteitsnorm niet gehaald heeft. Dit is enerzijds veroorzaakt door de uitgevoerde nacalculatie op de werkelijke bestede uren ten opzichte van begrote uren, volgens de sturings- en financieringssysteem. Deze nacalculatie heeft geleid tot een terugbetaling aan deelnemers van afgerond € 700.000. Daarnaast zijn ook de daadwerkelijke lasten hoger uitgevallen dan begroot door hogere ICT kosten en het verschuiven van de kapitaallasten uit de DVO met de provincie Fryslân richting de kapitaallasten van FUMO.

De ontwikkeling van uw vermogenspositie hebben we in onderstaande tabel weergegeven in zowel een solvabiliteitspercentage als in een absoluut bedrag. Hoewel het hebben van een stevige vermogenspositie niet uw primaire doelstelling is, heeft eigen vermogen ook een functie als financieringsmiddel voor activa en het genereren van liquiditeit voor transacties. Een minimumbuffer is dan ook wenselijk.

- Inhoudsopgave
- Hoofdpijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandvermogen
- Controlebevindingen
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Automatiseringsomgeving
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting
- Bijlage SISA

Vermogenspositie (in € 1.000)	Realisatie 2024	Realisatie 2023	Realisatie 2022
Eigen vermogen in euro	840	1.279	1.207
Solvabiliteit in %	15	19	24

Omdat u op basis van dit resultaat, de begroting van 2025 en het resultaat over de eerste maanden ook dit jaar een verlies verwacht, komt de financiële positie van FUMO onder druk te staan. Hier komen wij in paragraaf 4.5 op terug.

CONCEPT

- Inhoudsopgave
- Hoofdpijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvermogen
- **Controlebevindingen**
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Automatiseringsomgeving
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting
- Bijlage SISA

4. Controlebevindingen

4.1. Algemeen

Zoals reeds gemeld in hoofdstuk 1, merken wij op dat, de adviezen en bevindingen over de inrichting en kwaliteit van de interne beheersing in 2024 zijn opgenomen in de managementletter van 19 december 2024. Tijdens onze controles zijn er geen significante gebreken in de administratieve organisatie of interne beheersing aangetroffen die van invloed zijn op ons oordeel. De eisen op dit gebied nemen, zowel binnen het accountantsvak als vanuit de maatschappij, steeds verder toe. Net als in voorgaande jaren is ons algemene beeld dat u de processen adequaat heeft ingericht en voor de belangrijkste risico's beheersingsmaatregelen heeft getroffen. Daarnaast streeft u er naar om zoveel mogelijk van onze aanbevelingen over te nemen. De door u uitgevoerde interne controles dragen niet alleen bij aan een onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording, maar bieden ook waardevolle inzichten in de effectiviteit, betrouwbaarheid en naleving van interne processen.

4.2 Voorziening spaarverlof

Voor het bovenwettelijk verlof van medewerkers moet vanwege de langere periode waarin opname kan plaatsvinden inzichtelijk worden gemaakt of aan deze voorwaarde wordt voldaan om te kunnen bepalen of er een voorziening moet worden gevormd. In 2024 heeft FUMO een voorziening voor spaarverlof gevormd op basis van het uitgangspunt van de commissie BBV. Wij hebben de hoogte van de door u opgenomen voorziening spaarverlof op de balans 2024 beoordeeld. Opvallend hieraan is de opslag van sociale lasten van 40%. Wij zijn, samen met u, tot de conclusie gekomen dat deze opslag van 40% te hoog is, mede gezien het feit dat hierop geen pensioenopbouw van toepassing is. Dit verschil betreft afgerond €8.000 en blijft voor boekjaar 2024 onder onze rapporteringsgrens. Daarom is het verschil niet meegenomen in de foutenevaluatie. Wij kunnen echter niet met zekerheid zeggen dat dit in de toekomst ook het geval is. Daarom adviseren wij u de hoogte van de voorziening voor 2025 te evalueren en zo nodig aan te passen.

4.3 Aanpassing Besluit accountantscontrole decentrale overheden

Medio april 2025 is de langverwachte aanpassing van het besluit accountantscontrole decentrale overheden van kracht geworden. Dat betekent dat met ingang van het boekjaar 2025 de grens van de zowel de rechtmatigheidsverantwoording als de accountantscontrole veranderen. Voor de rechtmatigheidsverantwoording geldt dat de maximale grens daalt van 3 naar 2%. Ook de berekeningsgrondslag verandert, omdat de mutaties in de reserves niet langer meetellen als lasten. Wij adviseren u om na te gaan of deze wijziging leidt tot een aanpassing in uw controleverordening. Daarnaast merken wij op dat de verwachting gerechtvaardigd is dat er vaker tot de conclusie moet worden gekomen dat het dagelijks bestuur niet-rechtmatig heeft gehandeld.

Voor de accountantscontrole geldt de norm van 2% ook. Dat lijkt een verruiming ten opzichte van de huidige 1%, maar het nu gehanteerde onderscheid tussen fouten en onzekerheden komt te vervallen. Daardoor wegen onzekerheden zwaarder dan tot nu toe het geval is. Dat betekent dat het bepalen van het mogelijke effect van onzekerheden op de jaarrekening belangrijk gaat worden. Wij gaan u dan ook bij de controle over 2025 nadrukkelijker vragen om bij schattingen en geïdentificeerde onzekerheden de afloop van deze posten expliciet te beoordelen (backtesting).

- Inhoudsopgave
- Hoofdlijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvermogen
- **Controlebevindingen**
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Automatiseringsomgeving
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting
- Bijlage SISA

4.4 Afgrenzing

Na het opstellen van de jaarrekening is gebleken dat diverse facturen niet aan het juiste boekjaar zijn toegerekend. Het gaat om de volgende bevindingen:

- € 20.000 aan kosten voor FUMO voor nagekomen facturen
- € 16.000 aan baten voor FUMO vanwege het corrigeren van een creditnota

Het effect op het resultaat 2024 bedraagt ruim € 36.000 en heeft eenzelfde negatieve impact op het vermogen van eind 2024. U geeft aan dit niet te willen aanpassen in de jaarstukken 2024, omdat het aanpassen van de jaarstukken onevenredig veel tijd zou kosten. Wij begrijpen uw overweging, maar vanuit de verslaggeving is dit niet toegestaan. Het bedrag is boven onze rapporteringsgrens en daarom merken wij dit aan als niet-gecorrigeerde controleverschil in hoofdstuk 5 van dit accountantsverslag. Het niet-gecorrigeerde verschil heeft geen impact op ons oordeel.

4.5 Beoordeling weerstandsvermogen

In het kader van de jaarrekeningcontrole beoordelen wij ook het vermogen van de organisatie om de activiteiten in de komende twaalf maanden voort te zetten. Elementen die we in deze beoordeling betrekken zijn onder meer de vermogenspositie, de begroting voor het komende boekjaar, de afhankelijkheid van eigen inkomsten, de risico's die u zelf identificeert en uiteraard ook de risico's die wij als uw accountant signaleren.

Wij vragen uw aandacht voor deze beoordeling. Ook al heeft u formeel een garantie vanuit de deelnemende overheden, omdat op grond van de afspraken in de gemeenschappelijke regeling, de deelnemers de eventuele tekorten dienen te dekken. Wij constateren dat FUMO in 2024 een negatief financieel resultaat heeft gerealiseerd en ook voor 2025 wordt op basis van de huidige inzichten een verlies verwacht. Deze opeenvolgende negatieve resultaten hebben een directe impact op het weerstandsvermogen van FUMO. Indien er geen aanvullende financiële bijdrage van de deelnemende partijen wordt geleverd, zal het weerstandsvermogen in 2026 naar verwachting ontoereikend zijn om toekomstige risico's en schommelingen in de exploitatie op te vangen. Het ontbreken van tijdige bijsturing – in de vorm van extra bijdragen van deelnemers of structurele kostenmaatregelen – kan ertoe leiden dat de organisatie financieel kwetsbaar wordt. Wij adviseren daarom om tijdig het gesprek met de deelnemers aan te gaan over de financiële situatie en de gevolgen voor het weerstandsvermogen, en om te komen tot een structurele oplossing voor het herstel van de financiële positie.

4.6 Rechtmatigheidsverantwoording

Sinds boekjaar 2023 neemt u een rechtmatigheidsverantwoording op in de jaarrekening. Hiermee wordt door het dagelijks bestuur verantwoording afgelegd over de regels omtrent de financiële zaken in de organisatie. Wij hebben vastgesteld dat het dagelijks bestuur in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording concludeert onrechtmatig te hebben gehandeld. Dit betekent dat de door het dagelijks bestuur geconstateerde rechtmatigheidsbevindingen de verantwoordingsgrens hebben overschreden. De verantwoordingsgrens is door het algemeen bestuur in de financiële verordening vastgesteld op 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en komt voor 2024 uit op afgerond € 677.000. De over 2024 geconstateerde

- Inhoudsopgave
- Hoofdpijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvermogen
- **Controlebevindingen**
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Automatiseringsomgeving
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting
- Bijlage SISA

onrechtmatigheden over de drie criteria gezamenlijk bedragen ruim € 2.177.000 en komen boven de verantwoordingsgrens van € 677.000 uit.

Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium ziet toe op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De voorwaarden hebben onder andere betrekking op het voldoen aan wet- en regelgeving bijvoorbeeld de Europese aanbestedingsregels. Bij FUMO is de van toepassing zijnde wet- en regelgeving vastgesteld in het normenkader welke op 19 december 2024 door het algemeen bestuur is vastgesteld. Als de van toepassing zijnde voorwaarden niet zijn nageleefd, kan dit leiden tot een onrechtmatigheid.

Vanuit uw eigen interne controles zijn in eerste instantie geen rechtmatigheidsfouten gebleken. Wij hebben vastgesteld dat de interne uitgevoerde controles met voldoende diepgang zijn uitgevoerd. Daarbij worden over het algemeen de juiste conclusies getrokken, maar ten aanzien van de rechtmatigheid van de inhuur en het contract voor het zaakstelsel, is de analyse onvoldoende scherp uitgevoerd.

In het verleden heeft u het contract voor het zaakstelsel LEEF meegenomen als onduidelijkheid in uw rechtmatigheidsoordeel, vanwege het ontbreken van een duidelijke juridische grondslag en formele aanbestedingsdocumentatie waaruit de rechtmatigheid van deze inkoop blijkt. Echter moeten onduidelijkheden volgens geldende regelgeving worden opgelost in de opvolgende jaren willen onduidelijkheden niet leiden tot fouten. Vanwege het feit dat u geen opvolging heeft gegeven aan het oplossen van onduidelijkheden met betrekking tot dit contract, heeft u de jaarlijkse contractwaarde gedurende de resterende 48 maanden meegenomen als rechtmatigheidsfout. Deze fout bedraagt € 960.000.

Tijdens onze controlewerkzaamheden is gebleken dat bij pinbetalingen de goedkeuring vooraf mondeling wordt gegeven door het afdelingshoofd. Van deze goedkeuring wordt echter geen schriftelijke vastlegging gemaakt. Hierdoor ontbreekt formeel bewijs van voorafgaande autorisatie. Bij deze constatering heeft zelf aangegeven dat deze werkwijze niet wenselijk is en als onverstandig wordt beschouwd, mede vanwege de beperkte controleerbaarheid en risico op onduidelijkheid of misbruik. In 2025 zal dit proces worden aangepast. Voor zowel pinbetalingen als handmatige betalingen zal voortaan een paraaf van de leidinggevende worden gevraagd als vorm van schriftelijke goedkeuring vooraf.

Begrotingscriterium

Het begrotingscriterium ziet toe op het budgetrecht van het algemeen bestuur. Financiële handelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten en de mutaties in de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting (begrotingscriterium). De begroting is hiermee kaderstellend en afwijkingen hiervan zijn in principe onrechtmatig.

Na het beoordelen van uw analyse met betrekking tot de begrotingsrechtmatigheid delen wij uw conclusies. Uit uw uitvoerige analyse van de overschrijdingen op budgetniveau, binnen de programma's, blijkt dat er sprake is van een overschrijding van de lasten van in totaal ruim € 1.145.000. Daarnaast heeft u in 2024 voor ruim € 72.000 aan investeringen gedaan in laptops en telefoons die niet waren begroot, waardoor de investeringen zijn aangemerkt als onrechtmatig.

- Inhoudsopgave
- Hoofdlijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvermogen
- **Controlebevindingen**
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Automatiseringsomgeving
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting
- Bijlage SISA

Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

Onder misbruik wordt verstaan: het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte overheidssubsidies of -uitkeringen te verkrijgen, danwel met het doel om voor een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen. Misbruik van overheidsgelden kan gelijk worden gesteld met het plegen van fraude, om zich onrechtmatig overheidsgelden toe te eigenen. Bij fraude passen beheersmaatregelen zoals fraudepreventie, handhaving, fraudeopsporing en sancties.

Onder oneigenlijk gebruik wordt verstaan: het door het aangaan van rechtshandelingen, al dan niet gecombineerd met feitelijke handelingen, verkrijgen van overheidsbijdragen of het niet dan wel tot een te laag bedrag betalen van heffingen aan de overheid, in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgeving maar in strijd met het doel en de strekking daarvan (de 'geest van de wet'). De beheersmaatregelen die daarbij passen zijn: handhaving, voorlichting, analyse toepassing en actualisering wet- en regelgeving. Ook dit kan tot een onrechtmatigheid leiden.

U geeft aan dat er in 2024 geen specifieke maatregelen getroffen zijn om misbruik en oneigenlijk gebruik, vanwege een laag risicoprofiel, te voorkomen. Vanwege uw taken op het gebied van toezicht en handhaving, waarbij tegengestelde belangen tussen belanghebbenden en FUMO inherent zijn aan uw taak, vragen wij ons af of een lage risico-inschatting mede vanwege de aspecten van ondermijning die daarbij een rol spelen terecht is. U geeft echter aan dat dat er gedurende het boekjaar geen gevallen van misbruik en oneigenlijk gebruik of fraudegevallen geconstateerd zijn.

4.7 Aanbesteden

Op basis van de door u gemaakte spendanalyse, viel op dat de inhuurlasten voor de specialisaties toezichthouder industrie en vergunningverlener industrie mogelijk boven Europese aanbestedingsgrens uitstijgen. Na het opstellen van uw uitgebreide analyse met betrekking tot deze twee specialismen is gebleken dat deze op verschillende niveaus kunnen worden onderscheiden en derhalve geen gelijke of vergelijkbare diensten betreffen. Wij kunnen de door u gemaakte keuzes volgen en wij erkennen dat naar uw verwachting op basis van de nu ter beschikking gestelde informatie de inhuurlasten (voor het gedeelte dat niet Europees aanbesteed is) op dat moment niet Europees aanbesteed hoefde te worden. Dat oordeel kan in de komende jaren anders worden, als blijkt dat er opnieuw in grotere mate dan nu sprake is van niet Europees aanbesteede inhuurlasten. Gelet op de duur van de beoordelingsperiode en de relatief lage drempel is dit een reëel risico. We adviseren u periodiek scherper dan voorheen te evalueren of de werkelijke kosten voor de inhuur per functiecategorie in lijn blijven en daarmee onder de Europese aanbestedingsgrens blijven.

4.8 Dataveiligheid en IT

De aandacht voor uw IT-omgeving neemt toe en dit is noodzakelijk gezien de steeds hogere eisen op het gebied van IT en dataveiligheid. Zoals ook in de managementletter van 19 december 2024 aanbevolen verwachten wij dat er heldere afspraken zijn gemaakt met externe partners en dat periodiek gemonitord wordt dat afspraken worden nageleefd. Om te kunnen toetsen of uw partners aan de gestelde eisen van uw organisatie voldoen, is het belangrijk dat er een duidelijke norm is vastgesteld. Dit soort afspraken zijn onder NIS2 voor u ook verplicht.

- Inhoudsopgave
- Hoofdpijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvermogen
- **Controlebevindingen**
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Automatiseringsomgeving
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting
- Bijlage SISA

Voor 2024 maakt FUMO gebruik van de IT-dienstverlening van de provincie Fryslân. Per 1 januari 2025 is dit contract verlopen en ten tijde van de jaarrekeningcontrole moet de nieuwe dienstverleningsovereenkomst met de provincie Fryslân nog worden ondertekend. Ondanks dat deze bevinding geen directe impact heeft op de jaarrekeningcontrole van 2025, adviseren wij u wel om het leveranciersmanagement tijdig te formaliseren en contractuele afspraken schriftelijk vast te leggen, zodat de continuïteit van de dienstverlening is geborgd en rechtmatigheidsrisico's worden voorkomen.

4.9 Naleving verslaggevingsregels

De jaarstukken 2024 van FUMO voldoen aan de formele uitgangspunten van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). Er wordt inhoudelijk verslag gedaan van de uitkomsten van beleid en de financiële uitkomsten en aandachtspunten in het verslagjaar. Wij hebben ten aanzien van de inhoud van de jaarstukken en de presentatie van de cijfers in relatie tot de verslaggevingsregels geen significante tekortkomingen geconstateerd. Dat geldt ook voor de rechtmatigheidsverantwoording, die sinds 2023 onderdeel is van de jaarrekening. Het jaarverslag, bestaande uit de programmaverantwoording en de paragrafen, verbindt de inhoudelijke prestaties met de baten en de lasten. Het jaarverslag bevat de op grond van het BBV voorgeschreven onderdelen en voldoet hiermee aan de vereisten.

4.10 Verantwoording Specifieke uitkeringen

Ter voorkoming van onnodige verantwoordingsdruk verstrekt het Rijk een groot aantal specifieke geldstromen die via het systeem van Single Information Single Audit, moeten worden verantwoord.

De verantwoordingsgegevens voor deze regeling worden opgenomen in de zogeheten SiSa-bijlage bij de jaarrekening. In tegenstelling tot de andere onderdelen van de jaarrekening is de controleverklaring bij de jaarrekening 2024 niet alleen van toepassing op de getrouwheid, maar ook op de rechtmatigheid van de in deze bijlage opgenomen bestedingen. In de SiSa-bijlage zijn vrijwel alleen financiële gegevens opgenomen.

De controlevoorschriften voor de SiSa-bijlage zijn opgenomen in de Nota verwachtingen accountantscontrole. Hierin staat onder meer de wijze waarop de controle moet worden ingestoken en zijn specifieke rapporteringsgrenzen voorgeschreven, te weten per specifieke uitkering:

- € 12.500 als de omvangsbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is.
- 10% indien de omvangsbasis groter is dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1,0 mln.
- € 125.000 indien de omvangsbasis groter is dan € 1,0 mln.

Wij hebben geen fouten of onzekerheden geconstateerd met betrekking tot de SiSa-bijlage 2024 van FUMO die deze grenzen overschrijden. In de bijlage bij dit accountantsverslag nemen we de verplichte tabel op. Deze tabel dient aan het ministerie van BZK ter beschikking te worden gesteld.

- Inhoudsopgave
- Hoofdpijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvormen
- Controlebevindingen
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Automatiseringsomgeving
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting
- Bijlage SISA

5. Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen

De jaarrekeningcontrole voeren wij uit met een bepaalde marge. Deze marge noemen we de materialiteit. De materialiteit is voorgeschreven in het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) en bevestigd in uw controleprotocol. Daarbij kan rekening worden gehouden met specifieke factoren of risico's, de zogenaamde "kwalitatieve materialiteit". Tevens gelden scherpere grenzen voor de naleving van de WNT.

Het Bado stelt dat de maximaal te hanteren materialiteit 1% bedraagt van het totaal van de lasten (inclusief toevoegingen aan de reserves). De bij u gehanteerde materialiteit bedraagt afgerond € 200.000 op basis van het totaal aan lasten van ongeveer € 22.500.000. Mochten we niet-gecorrigeerde controleverschillen onderkennen die dit bedrag overschrijden dan kunnen we geen goedkeurende verklaring afgeven. Voor geconstateerde onzekerheden geldt een marge van 3% en dus een bedrag van € 675.000.

In het kader van de bestuurlijke afhandeling en het dechargeproces melden wij eventuele geconstateerde afwijkingen die niet meer gecorrigeerd zijn in de jaarrekening. Deze zijn vanaf een lager bedrag dan de materialiteit mogelijk voor u relevant. Wij melden alleen afwijkingen boven een bepaalde grens. Deze bedraagt bij u ongeveer € 10.000.

Niet-gecorrigeerde controleverschillen	Bedrag	Invloed eigen vermogen ultimo jaar	Invloed resultaat
Lasten verantwoord in 2025 met betrekking tot het 2024 (zie paragraaf 4.4).	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
Baten verantwoord in 2024 vanwege het corrigeren van een creditnota (zie paragraaf 4.4).	€ 16.000	€ 16.000	€ 16.000
Totaal verschillen getrouwheid	€ 36.000	€ 36.000	€ 36.000
Totaal onzekerheden getrouwheid	NVT	NVT	NVT

Daarnaast informeren wij u over gecorrigeerde controleverschillen of andersoortige afwijkingen die het gevolg zijn van significante tekortkomingen in de interne beheersing, frauderisico's met zich meebrengen of naar onze mening onder uw aandacht zouden moeten worden gebracht. Er zijn in het controleproces geen afwijkingen geconstateerd die op grond van het bovenstaande gerapporteerd zouden moeten worden.

- Inhoudsopgave
- Hoofdlijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvermogen
- Controlebevindingen
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Automatiseringsomgeving
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting
- Bijlage SISA

6. Automatiseringsomgeving

In overeenstemming met artikel 2:393 van het Burgerlijk Wetboek delen wij u mee dat er naar aanleiding van de controle van de jaarrekening geen zaken betreffende de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking zijn op te merken.

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel over de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan.

Onze bevindingen daaromtrent raken dan ook slechts die onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij ter zake geen volledigheid pretenderen. Hiervoor is een specifiek daarop gericht onderzoek noodzakelijk. Gelet op de beperkte mate van geautomatiseerde beheersmaatregelen in uw organisatie is een dergelijk onderzoek niet noodzakelijk voor de uitvoering van onze werkzaamheden. Uit onze controle zijn geen bijzonderheden gebleken waarop wij u via deze rapportage willen attenderen.

- Inhoudsopgave
- Hoofdpijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvermogen
- Controlebevindingen
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Automatiseringsomgeving
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting
- Bijlage SISA

7. Onafhankelijkheid

Door de NBA (de beroepsorganisatie van accountants) zijn voorschriften opgenomen in het kader van onafhankelijkheid in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO). Door Eshuis Registeraccountants is de naleving van de beroepsregels ingebed, waaronder ook de ViO.

Wij concluderen dat wij voldoende onafhankelijk zijn als certificerend accountant van FUMO op basis van de ViO. Wij hebben voorts geen andere opdracht voor u uitgevoerd dan de controle van de jaarrekening en de direct samenhangende werkzaamheden. Deze werkzaamheden hebben geen invloed gehad op onze onafhankelijkheid.

- Inhoudsopgave
- Hoofdpijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvermogen
- Controlebevindingen
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Automatiseringsomgeving
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting
- Bijlage SISA

8. Afsluiting

Wij danken de medewerkers van FUMO voor de plezierige samenwerking in de afgelopen periode. Wij vertrouwen er op u met dit rapport voldoende te hebben geïnformeerd. Natuurlijk zijn wij graag bereid tot het verstrekken van nadere toelichting en het beantwoorden van vragen.

Hoogachtend,
Eshuis Registeraccountants B.V.

Bijlagen:

1. Tabel met bevindingen inzake de specifieke uitkeringen
2. Getekende controleverklaring
3. Ongetekende controleverklaring in enkelvoud
4. Gewaarmerkte jaarrekening in enkelvoud

- Inhoudsopgave
- Hoofdlijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvermogen
- Controlebevindingen
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Automatiseringsomgeving
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting
- [Bijlage SISA](#)

BIJLAGE BIJ ACCOUNTANTSVERSLAG 2024 FUMO

Hierna volgt de door het ministerie van BZK voorgeschreven rapporteringstabel van fouten en onzekerheden 2024 inzake SiSa.

Aspect controleverklaring	Oordeel
Rechtmatigheidsoordeel specifieke uitkeringen	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening	Goedkeurend

Nr.	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout / onzekerheid
IenW E93	Regeling specifieke uitkering Interbestuurlijk programma VTH	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
EZK K21	Eenmalige specifieke uitkering ten behoeve van extra ondersteuning voor toezicht en handhaving van de energiebesparingsplicht	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.